

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kolmas koda)

12. veebruar 2015*

Eelotsusetaotlus — Tarbijakaitse — Direktiiv 93/13/EMÜ — Artikkel 7 — Kinnisvaralaenu leping — Vahekohtuklausel — Kuritarvitav laad — Tarbija hagi — Siseriiklik menetlusnorm — Kohtuasi, mis ei allu kohtule, kellele on esitatud tüüptingimustega lepingu kehtetuks tunnistamise hagi, milles palutakse tuvastada, et samas lepingus sisalduvad tingimused on ebaõiglased

Kohtuasjas C-567/13,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Fővárosi Törvényszék'i (Ungari) 2. oktoobri 2013. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 5. novembril 2013, menetluses

Nóra Baczó,

János István Vizsnyiczai

versus

Raiffeisen Bank Zrt,

EUROOPA KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: koja president M. Ilešič, kohtunikud A. Ó Caoimh, C. Toader (ettekandja), E. Jarašiūnas ja C. G. Fernlund,

kohtujurist: J. Kokott,

kohtusekretär: ametnik I. Illéssy,

arvestades kirjalikus menetluses ja 19. novembri 2014. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

— Ungari valitsus, esindajad: M. M. Tátrai ja M. Z. Fehér,

— Euroopa Komisjon, esindajad: K. Talabér-Ritz ja M. van Beek,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: ungari.

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab küsimust, kuidas tõlgendada nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes (EÜT L 95, lk 29; ELT eriväljaanne 15/02, lk 288).
- 2 Taotlus esitati ühelt poolt N. Baczó ja J. I. Vizsnyiczai ning teiselt poolt Raiffeisen Bank Zrt vahelises vaidluses nõude üle tuvastada kinnisvaralaenu lepingu ja selles sisalduva vahekohtuklausli tühisus.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Direktiivi 93/13 artikli 1 lõikes 1 on sätestatud:

„Käesoleva direktiivi eesmärk on ühtlustada liikmesriikide õigus- ja haldusnormid, mis käsitlevad ebaõiglasi tingimusi müüja või teenuste osutaja ning tarbija vahel sõlmitud lepingutes.”

- 4 Selle direktiivi artikli 3 lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Lepingutingimus, mille suhtes ei ole eraldi kokku lepitud, loetakse ebaõiglaseks, kui see on vastuolus heausksuse tingimusega ning kutsub esile lepinguosaliste lepingust tulenevate õiguste ja kohustuste olulise tasakaalustamatuse, mis kahjustab tarbijat.”

- 5 Direktiivi artikli 6 lõikes 1 on ette nähtud:

„Liikmesriigid sätestavad, et ebaõiglased tingimused lepingus, mille müüja või teenuste osutaja on [...] tarbijaga sõlminud, ei ole [siseriiklikes õigusaktides sätestatud tingimustel] tarbijale siduvad ning [et leping jääb muus osas pooltele siduvaks, kui see saab kehtida ka ilma ebaõiglaste tingimusteta].” [Tsitaati on parandatud Euroopa Kohtus, kuna direktiivi eestikeelne tõlge on ebatäpne.]

- 6 Direktiivi artikli 7 lõikes 1 on sätestatud:

„Liikmesriigid tagavad, et tarbijate ja konkurentide huvides oleksid olemas piisavad ja tõhusad vahendid, et lõpetada ebaõiglaste tingimuste seadmine lepingutes, mis müüjad või teenuste osutajad tarbijatega sõlmivad.”

Ungari õigus

Materiaalõigus

- 7 1959. aasta IV seaduse tsiviilseadustiku kehtestamise kohta (a Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. Törvény; edaspidi „tsiviilseadustik”) §-s 200 on põhikohtuasjas kõnealuse lepingu sõlmimise ajal kehtinud redaktsioonis ette nähtud:

„(1) Lepingu sisu kindlaksmääramisel kehtib poolte lepinguvabadus. Pooled võivad seaduses lepingute kohta ette nähtust kokkuleppel kõrvale kalduda, kui seaduses ei ole sätestatud, et sellest kõrvalekaldumine ei ole lubatud.

(2) Leping, mis on õigusnormiga vastuolus või mille sõlmimisel rikuti õigusnormi, on tühine, välja arvatud, kui õigusnormis on sätestatud teistsugune õiguslik tagajärg. Leping on tühine ka siis, kui see on ilmselgelt vastuolus heade kommetega.”

- 8 Tsiviilseadustiku § 209 lõike 1 kohaselt on „lepingu tüüptingimus ning tarbijalepingus eraldi kokku leppimata lepingutingimus ebaõiglane, kui selles on hea usu ja õigluse põhimõtet rikkudes määratud ühepoolset ja põhjendamata kindlaks poolte lepingust tulenevad õigused ja kohustused tingimuse välja töötanud poolega lepingut sõlmiva poole kahjaks”.
- 9 Tsiviilseadustiku § 209/A lõikes 1 on sätestatud, et kahjustatud pool võib ebaõiglase lepingutingimuse vaidlustada. Sama paragrahvi lõike 2 kohaselt on niisugused tingimused tühised.
- 10 Tsiviilseadustiku § 227 lõike 2 kohaselt on „leping, mis on suunatud võimatu kohustuse täitmisele osutamisele, tühine”.
- 11 Tsiviilseadustiku § 239/A lõike 1 kohaselt võib pool kohtus nõuda esiteks lepingu kehtetuks tunnistamist või selle teatavate tingimuste kehtetuks tunnistamist (osaline kehtetuks tunnistamine) ja teiseks kehtetuks tunnistamise tagajärgede kohta otsuse tegemata jätmist.
- 12 1996. aasta CXII seaduse krediitiasutuste ja muude finantsteenuse osutajate kohta (az 1996. évi CXII. tv. a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról) põhikohtuasjas vaidlusaluse lepingu sõlmimise kuupäeval kehtinud redaktsiooni § 213 lõike 1 kohaselt on tühised sellised tarbijakrediidi- ja kinnisvaralaenu lepingud, milles ei ole kindlaks määratud selles sättes loetletud tingimusi, eelkõige lepingu eset, krediidi kulukuse aastamäära või kõiki lepinguga seotud kulutusi.

Menetlusõigus

- 13 1952. aasta III seaduse tsiviilkohtumenetluse seadustiku kehtestamise kohta (a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény, edaspidi „tsiviilkohtumenetluse seadustik”) § 3 lõike 2 kohaselt on kohus seotud poolte nõuete ja õiguslike väidetega, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti. Kohus hindab poolte nõudeid ja väiteid nende sisu, mitte vormi arvestades.
- 14 Tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 22 lõike 1 kohaselt kuuluvad kohtuasjad üldiselt kohaliku kohtu, kas járásbíróság’i (maakohus) või kerületi bíróság’i (piirkonnakohus), alluvusse. Seega alluvad kohalikule kohtule kõik kohtuasjad, mis ei ole seadusega määratud törvényszék’i (ringkonnakohus) alluvusse.
- 15 Vastavalt selle seadustiku § 23 lõike 1 punktile k kuuluvad törvényszéki kohtualluvusse kohtuasjad, mille ese on ebaõiglaste lepingutingimuste tühisuse tuvastamine, näiteks tsiviilseadustiku § 209/A alusel esitatud kohtuasjad.
- 16 Kúria (Ungari ülemkohus) tsiviilkolleegiumi seisukohas nr 2/2010/VI.28 tühisuse tuvastamise vaidlustes kerkinud teatavate menetlusküsimuste kohta on märgitud, et kohus peab omal algatusel tuvastama ilmselge tühisuse, kui seda saab olemasolevate tõendite alusel kindlaks teha.
- 17 Kúria tsiviilkolleegiumi seisukohas nr 2/2011/XII.12 teatavate küsimuste kohta seoses tarbijalepingu kehtivusega on täpsustatud, et kohalik kohus peab hagi sisulisel hindamisel – kas kostja väite alusel või omal algatusel – kontrollima, kas lepingutingimus on ebaõiglane.
- 18 Tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 24 lõike 1 kohaselt võetakse hagihinna arvutamisel aluseks hagiavalduses esitatud nõude või muu õiguse väärtus.

- 19 Tsiviilõiguslikus hagimenetluses riigilõivu arutamise kohta on 1990. aasta XCIII seaduse riigilõivu kohta (az 1990. évi XCIII. tv. az illetékekről, edaspidi „riigilõivuseadus”) § 39 lõikes 1 sätestatud, et riigilõivu arutamise aluseks on hagihind menetluse alustamise ajal, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti.
- 20 Riigilõivuseaduse § 39 lõikes 3 on sätestatud:
- „Kui hagihinda ei ole lõikes 1 sätestatu kohaselt võimalik kindlaks teha [...], on riigilõivu arutamise aluseks:
- a) kohalikus kohtus hagimenetluses 350 000 forintit [...];
- b) törvényszékis (ringkonnakohtus):
- esimeses astmes hagimenetluses 600 000 forintit [...]”.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 21 13. septembril 2007 sõlmisid põhikohtuasja hagejad N. Baczó ja J. I. Vizsnyiczai laenulepingu kinnisvara ostmiseks, mille tagatiseks oli hüpoteek Ungari õiguse alusel asutatud krediitiasutuse Raiffeisen Bank Zrt kasuks. See leping sisaldas vahekohtuklauslit, mille kohaselt antakse laenulepinguga seotud vaidlused, välja arvatud rahaliste nõuetega seotud vaidlused, lahendada vahekohtule.
- 22 Põhikohtuasja hagejad esitasid 26. veebruaril 2013 Pesti Központi Kerületi Bíróság'ile (Pesti piirkonnakohtus) hagi, milles palusid tuvastada kõnealuse lepingu tühisus.
- 23 Nad väitsid tsiviilseadustiku § 239/A, § 200 lõike 2 ja § 227 lõike 2 alusel, et nende poolt allkirjastatud kinnisvaralaenu leping on ilmselgelt õigusvastane, vastuolus heade kommetega ja selle esemeks on võimatu kohustus. Nad väidavad samuti seda, et lepingu puhul on täidetud 1996. aasta CXII seaduse krediitiasutuste ja muude finantsteenuse osutajate kohta § 213 lõikes 1 ette nähtud tühisuse alused.
- 24 Vastuses Pesti Központi Kerületi Bíróság'i täiendavale järelepärimisele palusid põhikohtuasja hagejad ühtlasi tuvastada kõnealuses lepingus sätestatud vahekohtuklausli tühisus direktiivi 93/13/EMÜ, tsiviilseadustiku § 209 lõike 2 ja Kúria seisukoha nr 2/2011/XII.12 alusel.
- 25 Arvestades nõude viimast punkti ja leides, et tegemist on „tüüptingimustel” kinnisvaralaenu lepinguga, saatis Pesti Központi Kerületi Bíróság 6. mai 2013. aasta määrusega kohtuasja lahendamiseks edasi Fővárosi Törvényszék'ile (Budapesti kohus), viidates tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 23 lõike 1 punktile k, mille kohaselt kuuluvad ringkonnakohtu alluvusse kohtuasjad, mille ese on ebaõiglaste lepingutingimuste tühisuse tuvastamine.
- 26 Põhikohtuasja hagejad vaidlustasid kohtumääruse, nõudes selle muutmist ja kohaliku kohtu pädevuse kindlakstegemist. Selles suhtes nähtub eelotsusetaotlusest, et põhikohtuasja hagejad ei nõustunud esiteks sellega, et nad oleks oma hagiavalduses nõudnud kinnisvaralaenu lepingu tingimuse ebaõigluse tuvastamist, ja teiseks sellega, et nende asi kuulub ringkonnakohtu alluvusse.
- 27 Eelotsusetaotluse esitanud kohus täpsustab, et tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 23 lõike 1 punkti k alusel võib tarbija nõuda niisuguses tüüplepingus, nagu on kõne all põhikohtuasjas, sisalduva tingimuse ebaõiglaseks tunnistamist ainult ringkonnakohtus (*törvényszék*), samas kui kostjaks olev tarbija võib ettevõtja esitatud hagi menetlemisel kohalikus kohtus vaidlustada lepingu tüüptingimuse, nõudes selle ebaõiglaseks tunnistamist.

- 28 Hagihinna kohta kehtestatud piirmäärade alusel võib hagi juhul, kui tarbija nõuab kohtus tüüptingimustega lepingu tühisuse tuvastamist muul põhjusel, siiski kuuluda kohaliku kohtu alluvusse. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates oleks põhjendatud, kui kohalik kohus võiks teha otsuse ka selle lepingu ebaõiglaste tingimuste tühisuse tuvastamise nõude kohta.
- 29 Viimaks on nimetatud kohus seisukohal, et kui tarbija peab sellisel juhul pöörduma ringkonnakohtusse, võib see seada ta ebasoodsamasse olukorda eelkõige seetõttu, et tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 23 lõike 1 punktis k sisalduva sätte kohaselt tekitab see tarbijale lisakulutusi. Niisugune olukord võib takistada direktiiviga 93/13 taotletavate eesmärkide saavutamist.
- 30 Neil asjaoludel otsustas Fővárosi Törvényszék menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas selline menetlus, milles hageja nõuab kohalikus kohtus lepingu (lepingu tüüptingimuste) kehtetuks tunnistamiseks esitatud hagiavalduses lisaks, et kohus tuvastaks, kas vaidlusaluse lepingu üks tingimustest on ebaõiglane, ja see kohus otsustab, et asi kuulub ringkonnakohtu (törvényszék) alluvusse, kahjustab tarbija huve? Samas võib tarbija kohalikus kohtus tema lepingupartneri hagiavalduse alusel alustatud menetluses väita, et lepingutingimus on ebaõiglane, ja asja saatmine ringkonnakohtule toob tema jaoks kaasa kõrgema riigilõivu tasumise kohustuse.
2. Kas tasakaal oleks taastatud, kui tarbija saaks väita kohalikus kohtus tema poolt lepingu kehtetuks tunnistamiseks esitatud hagiavalduses lisaks, et mõned lepingu tingimustest on ebaõiglased, mille tagajärjel kuuluks asi sama kohaliku kohtu alluvusse[?]”

Eelotsuse küsimuste analüüs

Sissejuhatavad märkused

- 31 Eelotsuse küsimuste ja eelotsusetaotluse esitanud kohtu esitatud põhjenduste koostoimest ilmneb, et eelotsusetaotluse esitanud kohus palub Euroopa Kohtul teha otsus selle kohta, kas siseriiklikud menetlusnormid on kooskõlas liidu õiguse ja eelkõige direktiiviga 93/13.
- 32 Siinkohal tuleb kõigepealt meenutada, et kuigi Euroopa Kohus ei pea eelotsusetaotlust menetledes hindama siseriikliku õiguse sätete või praktika kooskõla liidu õigusnormidega, on Euroopa Kohus korduvalt sedastanud, et ta on pädev andma eelotsusetaotluse esitanud kohtule kõik liidu õiguse tõlgendamise juhtnöörid, mis võimaldavad viimasel seda kooskõla hinnata, et lahendada tema menetluses olev kohtuasi (vt kohtuotsus Pannon Gép Centrum, C-368/09, EU:C:2010:441, punkt 28 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 33 Neil asjaoludel – ja arvestades seda, et eelotsusetaotluse esitanud kohtu kahtlused on seotud võimalusega, et tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 23 lõike 1 punkti k kohaldamisega võib tarbija, kes kasutab direktiivist 93/13 talle tulenevaid õigusi, sattuda ebasoodsamasse olukorda – peab asuma seisukohale, et eelotsuse küsimused käsitlevad seda, kuidas tõlgendada kõnealust direktiivi ja eelkõige selle artikli 7 lõiget 1.

Põhiküsimus

- 34 Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib oma küsimustega, mida tuleb analüüsida koos, sisuliselt selgitust, kas direktiivi 93/13 artikli 7 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus siseriiklik menetlusnorm, mille kohaselt on kohalik kohus pädev tegema otsust tarbija hagi kohta, millega soovitakse tunnistada tühiseks tüüptingimustega leping, kuid tal ei ole õigust langetada otsust siis, kui tarbija palub tuvastada, et samas lepingus sisalduvad tingimused on ebaõiglased.

- 35 Siinkohal tuleb kõigepealt meelde tuletada, et tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 23 lõike 1 punkt k on juba andnud alust esitada eelotsusetaotlus kohtuasjas, mille tulemusena tehti kohtuotsus Jõros (C-397/11, EU:C:2013:340).
- 36 Nimetatud kohtuasjas esitas eelotsusetaotluse esitanud kohus Euroopa Kohtule muu hulgas küsimuse selle kohta, kas direktiivi 93/13 tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigi kohtul, kelle poole on pöördutud tarbijalepingu tingimuste kehtivust puudutavas vaidluses, on õigus omal algatusel hinnata vaidlusaluste tingimuste ebaõiglust ja tunnistada leping vajadusel tühiseks, isegi kui siseriiklike õigusnormide kohaselt allub ebaõiglaste lepingutingimuste tühisuse tuvastamise hagi teisele kohtule.
- 37 Euroopa Kohus asus kohtuotsuse Jõros (EU:C:2013:340) punktis 53 seisukohale, et direktiivi 93/13 tuleb tõlgendada nii, et omal algatusel lepingutingimuse ebaõigluse tuvastanud liikmesriigi kohus peab kohaldama siseriiklike menetlusnorme võimaluse korral nii, et oleks välja selgitatud kõik tagajärjed, mis siseriikliku õiguse kohaselt tulenevad lepingutingimuse ebaõigluse tuvastamisest, tagamaks, et kõnesolev tingimus ei ole tarbijale siduv.
- 38 Siiski peab täpsustama, et käesolev kohtuasi erineb kohtuotsuse Jõros (EU:C:2013:340) aluseks olnud asjaoludest selle poolest, et praegu on vaatluse all küsimus, kas hagejaks oleval tarbijal endal peab olema võimalus tugineda lisaks asjaolule, et direktiivi 93/13 kohaldamisalasse kuuluv leping on kehtetu, ka sellele, et selles lepingus sisalduvad tingimused on ebaõiglased, olenemata niisuguse kohtualluvust reguleeriva eeskirja olemasolust, mille kohaselt peab tarbija esitama vastava nõude liikmesriigi teise kohtusse.
- 39 Direktiivi 93/13 artikli 7 lõikes 1 on liikmesriikidele kehtestatud kohustus tagada, et nende õiguskordades oleksid olemas piisavad ja tõhusad vahendid, et lõpetada ebaõiglaste tingimuste seadmine lepingutes, mis müüjad või teenuste osutajad tarbijatega sõlmivad.
- 40 Seevastu puudub direktiivis 93/13 sõnaselge säte, mis määraks kindlaks pädeva kohtu, mille alluvusse kuuluvad tarbijate hagit niisuguste ebaõiglaste tingimuste tühisuse tuvastamiseks.
- 41 Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast tuleneb, et vastavat valdkonda reguleerivate liidu õigusnormide puudumisel tuleb liikmesriikide menetlusautonoomia põhimõtte alusel iga liikmesriigi siseriiklikus õiguskorras määrata pädevad kohtud ja kehtestada menetlusnormid nende kohtuasjade läbivaatamiseks, mille eesmärk on tagada üksikisikutele liidu õigusest tulenevate õiguste kaitse (kohtuotsus Agrokonsulting-04, C-93/12, EU:C:2013:432, punkt 35 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 42 Sellega seoses nähtub Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast ka see, et menetlusnormid nende kohtuasjade läbivaatamiseks, mille eesmärk on tagada üksikisikutele liidu õigusest tulenevate õiguste kaitse, ei tohi olla vähem soodsad kui meetmed, mida kohaldatakse siseriikliku õigusega reguleeritavate sarnaste kohtuasjade suhtes (võrdväarsuse põhimõte), ja need ei tohi muuta praktiliselt võimatuks või ülemäära raskeks Euroopa Liidu õigusega antud õiguste kasutamist (tõhususe põhimõte) (vt selle kohta kohtuotsused Impact, C-268/06, EU:C:2008:223, punkt 46 ja seal viidatud kohtupraktika, ning Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León, C-413/12, EU:C:2013:800, punkt 30).
- 43 Esiteks tuleb seoses võrdväarsuse põhimõttega märkida, et Euroopa Komisjon väljendas oma kirjalikes seisukohtades ja kohtuistungil kahtlusi, kas niisugune siseriiklik menetlusnorm nagu tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 23 lõike 1 punkt k, milles on tarbijate poolt ebaõiglaste lepingutingimuste tühisuse tuvastamiseks esitatud hagide puhul nähtud erandliku kohtualluvuse korras pädeva kohtuna ette ringkonnakohus, on kooskõlas võrdväarsuse põhimõttega. Selleks võrdles komisjon kõnealuseid hagisid nendega, mida tarbijad esitavad lepingutingimuste tühisuse tuvastamiseks muul põhjusel, kuivõrd viimati nimetatud hagit võivad hagi hinnale vastavalt kehtestatud piirmäärade alusel kuuluda hagi kohaliku kohtu alluvusse.

- 44 Tuleb siiski rõhutada, et asjaomaste õiguskaitsevahendite sarnasust saab nende eset, alust ja olulisi tunnuseid arvesse võttes hinnata ainult liikmesriigi kohus, kellele on vahetult teada kohaldatavad menetlusnormid (vt kohtuotsused *Asturcom Telecomunicaciones*, C-40/08, EU:C:2009:615, punkt 50, ja *Agrokonsulting-04*, EU:C:2013:432, punkt 39).
- 45 Kui eeldada, et sarnased on ühelt poolt hagid, mille tarbijad on esitanud lepingutingimuste tühisuse tuvastamiseks eelkõige või ainult direktiivist 93/13 tulenevatel alustel, ja teiselt poolt hagid, millega tarbijad soovivad lepingutingimuste tühisuse tuvastamist üksnes siseriiklikust õigusest tulenevatel alustel, peab hindama seda, kas menetlusnormid nende hagide läbivaatamiseks, mis tuginevad liidu õigusele, on vähem soodsad kui need, mida kohaldatakse üksnes siseriiklikul õigusel põhinevate hagide suhtes.
- 46 Siinkohal peab arvestama asjaolu, et ringkonnakohtute pädevus nende hagide läbivaatamiseks, mis tuginevad liidu õiguses ette nähtud alustele, ei kujuta endast tingimata „ebasoodsamat” menetlusnormi. Niisugustele kohtutele pädevuse andmine, mida on vähem ja mis on võrreldes kohalike kohtutega kõrgemal astmel, võib hoopis soodustada ühtlasemat ja spetsialiseeritumat õigusemõistmist kohtuasjades, mis käsitlevad direktiivist 93/13 tulenevaid eeskirju.
- 47 Ainuüksi asjaolust, et hageja kohtukulud võivad ringkonnakohtutes olla palju kõrgemad, ei saa järeldada, et niisuguse kohtuasja, nagu on põhikohtuasi, menetlemine neis kohtutes kahjustab võrdväarsuse põhimõtet. Niisuguse tõlgenduse kohaselt mõõdetaks omavahel ühelt poolt liidu õigusest tulenevate õiguste kaitse tagamise ja teiselt poolt siseriiklikust õigusest tulenevate õiguste kaitse tagamise võrdväarsust pelgalt kohtukulude seisukohast, jättes põhjendamatult kõrvale selle menetluse võimalikud soodsad aspektid, mis on ette nähtud niisuguste liidu õigusel tuginevate hagide jaoks nagu need, mida käsitleti eelmises punktis.
- 48 Eeltoodu põhjal puudub alus järeldada, et tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 23 lõike 1 punkt k on võrdväarsuse põhimõttega vastuolus.
- 49 Teiseks ilmneb tõhususe põhimõttega seoses Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast, et iga olukorda, mille puhul kerkib küsimus, kas mingi siseriiklik menetlusnorm muudab liidu õiguse kohaldamise praktiliselt võimatuks või ülemäära raskeks, tuleb analüüsida, võttes arvesse selle sätte asukohta menetluses tervikuna, menetluse kulgu ja eripära erinevates liikmesriigi ametiasutustes (kohtuotsus *Pohotovosť*, C-470/12, EU:C:2014:101, punkt 51).
- 50 Eelotsusetaotlusest nähtub seoses põhikohtuasjas esitatud hagiga, et kohaliku kohtu loobumine oma kohtualluvusest ringkonnakohtu kasuks võib tarbijatele, kes on käesolevas asjas hagejad, kaasa tuua täiendavaid kulusid.
- 51 Siinkohal peab meenutama, et kuna menetluseeskirjad, mis käsitlevad siseriiklike õiguskaitsevahendite struktuuri, on kehtestatud hea õigusemõistmise ja ennustatavuse üldeesmärki silmas pidades, peavad need olema erihuvide suhtes ülimuslikud, selles mõttes, et neid ei või kohandada vastavalt ühe poole konkreetsele rahalisele olukorrale (kohtuotsus *Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León*, EU:C:2013:800, punkt 38).
- 52 Järgimaks tõhususe põhimõtet ei tohi siseriiklike õiguskaitsevahendite ülesehitus mõistagi muuta õigussubjektidele liidu õigusest tulenevate õiguste teostamist võimatuks ega ülemäära raskeks (kohtuotsus *Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León*, EU:C:2013:800, punkt 39).
- 53 Käesolevas asjas peab esiteks märkima, et Euroopa Kohtule esitatud toimikust ilmneb, et ringkonnakohtule tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 23 lõike 1 punktis k määratud sisuline erandlik kohtualluvus võib üksnes teatud konkreetsetes ja harva esinevas olukorras tuua hagejast tarbija jaoks kaasa kõrgema riigilõivu tasumise kohustuse. Kui eelotsusetaotluse esitanud kohtu kontroll ei

näita teisiti, võib see olla nii üksnes siis, kui hagi hindada ei ole võimalik kindlaks teha – sel juhul vastab riigilõiv riigilõivuseaduse § 39 lõike 3 punkti b kohaselt ringkonnakohtusse esitatud hagi puhul kindlale summale.

- 54 Teiseks nähtub Euroopa Kohtule esitatud toimikust ka see, et ringkonnakohtusse hagi esitamisel, kaasa arvatud ebaõiglase lepingutingimuste tuvastamiseks, peab kasutama advokaadi abi.
- 55 Samas tuleb arvesse võtta siseriiklikes menetlusnormides ette nähtud mehhanisme, mille eesmärk on kompenseerida tarbija rahalisi raskusi, nagu näiteks tasuta õigusabi saamine, mis võib aidata hüvitada täiendavaid kulusid, näiteks kohtukuluseid, mille toob kaasa kohaliku kohtu loobumine oma kohtualluvusest ringkonnakohtu kasuks ja mis on seotud nii kõrgema riigilõivu kui advokaadi abi kasutamise vajadusega (vt kohtuotsus Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León, EU:C:2013:800, punkt 42 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 56 Kolmandaks, komisjon märgib, et tarbijat võib hagi esitamise õiguse kasutamisel takistada see, et ringkonnakohus võib võrreldes tarbija elukohaga asuda geograafiliselt kaugemal.
- 57 Siiski tuleb sedastada, et Euroopa Kohtule esitatud toimik ei võimalda teha järeldust – kui eelotsusetaotluse esitanud kohtu kontroll ei näita teisiti –, nagu nõuaks menetluse nõuetekohane kulgemine hagejast tarbija kohtusse ilmumist kõigis menetluse etappides (vt selle kohta kohtuotsus Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León, EU:C:2013:800, punkt 41).
- 58 Neljandaks ja viimasena tuleb rõhutada, ja nii on väitnud oma seisukohtades ka Ungari valitsus, et tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 23 lõike 1 punkti k eesmärk on anda ebaõiglase lepingutingimustega seotud kohtuasjad ringkonnakohtu kohtunike alluvusse seetõttu, et nad on erialaselt kogenenumad, ja selleks, et tagada ühetaoline kohtupraktika ja tarbijate õiguste tõhusam kaitse.
- 59 Järelikult tuleb esitatud küsimustele vastata, et direktiivi 93/13 artikli 7 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus siseriiklik menetlusnorm, mille kohaselt on kohalik kohus pädev tegema otsust tarbija hagi kohta, millega soovitakse tunnistada kehtetuks tüüptingimustel leping, kuid tal ei ole õigust langetada otsust siis, kui tarbija palub tuvastada, et samas lepingus sisalduvad tingimused on ebaõiglased, välja arvatud juhul, kui tehakse kindlaks, et kohaliku kohtu loobumine oma kohtualluvusest tekitab asja menetlemisel niisuguseid tagajärgi, mis muudavad tarbijale liidu õigusega antud õiguste kasutamise ülemäära raskeks. Seda peab kontrollima liikmesriigi kohus.

Kohtukulud

- 60 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kolmas koda) otsustab:

Nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ ebaõiglase tingimuste kohta tarbijalepingutes artikli 7 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus siseriiklik menetlusnorm, mille kohaselt on kohalik kohus pädev tegema otsust tarbija hagi kohta, millega soovitakse tunnistada kehtetuks tüüptingimustel leping, kuid tal ei ole õigust langetada otsust siis, kui tarbija palub tuvastada, et samas lepingus sisalduvad tingimused on ebaõiglased, välja arvatud juhul, kui tehakse kindlaks, et kohaliku kohtu loobumine oma kohtualluvusest tekitab asja menetlemisel niisuguseid tagajärgi, mis muudavad tarbijale Euroopa Liidu õigusega antud õiguste kasutamise ülemäära raskeks. Seda peab kontrollima liikmesriigi kohus.

Allkirjad